

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Boks 8019 Dep
0030 Oslo

29.04.2008
Vår referanse: 08-175

Høringsuttalelse om ny alderspensjon i Folketrygden

Norsk Journalistlag (NJ) avgir med dette sin høringsuttalelse til Arbeids- og inkluderingsdepartementets utkast til lovendringer i forbindelse med Stortingets vedtak om ny alderspensjon.

NJ har tidligere, i sin høringsuttalelse til pensjonskommisjonens innstilling "Modernisert folketrygd", gitt uttrykk for skepsis og stor bekymring over flere sider av den reformen som der ble foreslått. Blant annet bortfall av bestårsregelen og innføring av levealdersjustering som gjør framtidens alderspensjoner mindre forutsigbare, og som særlig vil ramme kvinner og langtidsutdannede.

Dette er endringer som allerede er vedtatt av Stortinget, og følgelig ikke tema for denne høringen. NJ vil likevel påpeke at den utredning som ligger til grunn for de foreslåtte lovendringene fullt ut bekrefter den bekymring NJ ga uttrykk for:

1. Kvinnene blir de store taperne
2. Opptjeningsreglene er utdanningsfiendtlige
3. Adgangen til tidligpensjon blir illusorisk fordi nivået på ytelsene ikke blir til å leve av.
4. Arbeidslinja favoriserer de arbeidstakerne som har best helse, og jobber i bransjer og bedrifter som har evne og vilje til å sysselsette eldre arbeidstakere.

Nye opptjeningsregler

Det største problemet med de nye opptjeningsreglene er etter NJs oppfatning at det ikke gis opptjening for utdanning. Vi har sett at begrunnelsen for dette skal være at utdanning gir grunnlag for høyere lønn, og derved høyere opptjening senere i yrkeskarrieren. Dette er en særdeles grov forenkling av problematikken. Et lite blikk på lønnsstatistikker viser at langtidsutdannedes lønnsnivå på ingen måte ligger på et så mye høyere nivå at det forsvaret denne forskjellsbehandlingen. Og de høyest lønte får allikevel ikke full opptjening på inntekten i og med taket på opptjening settes til 7,1G. Dette vil særlig ramme de som tar lang utdanning. Blant NJs medlemmer er det mange som har lang utdanning. Kvinnelige journalister har flere års utdanning enn mannlige, mens lønnsforskjellen mellom kvinner og menn i mediene er i mennenes favør, som i de fleste andre bransjer.

I et samfunn som stadig etterspør økt kompetanse, og et arbeidsliv i omstilling som gjør at stadig flere må omskoleres og etterutdannes, synes NJ det er bemerkelsesverdig at man ønsker å innføre en pensjonsordning som diskriminerer dem som tar utdanning.

Når man først går bort fra besteårsregelen mener NJ det er positivt at man i den nye pensjonen får opptjening fra første krone. Vi mener imidlertid at det taket som er foreslått for opptjening av pensjoner på 7,1 G er alt for lavt. 7,1 G er ingen spesielt høy lønn, og vil redusere pensjonen for svært mange arbeidstakere med normale inntreker.

NJ synes det er bra at det foreslås pensjonsopptjening på 4,5 G for ulønnet omsorg for små barn og ved pleie av eldre, syke og funksjonshemmede. Vi synes også det er positivt at dette gis tilbakevirkende kraft til før 1992. Vi ser imidlertid at det kan være problematisk å skaffe nødvendig dokumentasjon for de arbeidstakerne som ønsker å gjøre krav på opptjening for pleie av eldre, syke og funksjonshemmede så langt bakover i tid.

NJ mener også det er positivt at det foreslås bedre opptjening for arbeidsledige ved at tidligere lønn legges til grunn for opptjening, ikke nivået på dagpengene.

At man nå får opptjening for flere år enn de tidligere 40 årene, og helt opp til man fyller 75 år, vil selvfølgelig gi de friskeste av oss, som arbeider på de minst belastende arbeidsplassene, muligheter til å oppnå en god pensjon. NJ mener at dette slår uheldig ut for store grupper.

Seniorpolitikk

Prinsippet om levealderjustering er allerede vedtatt av Stortinget, og følgelig heller ikke tema for denne høringen. NJ vil dog påpeke at høringsnotatet underbygger den skepsis NJ tidligere har uttrykt til dette. Hele forslaget gjennomføres av en holdning om at alle har muligheter til å oppnå en god pensjon. Det er bare å jobbe litt lenger. Hvis man holder koken til man er 75 år, kan man oppnå en pensjon på 114 % av sluttlønn. Man fokuserer kun på *irsitammenter* for den enkelte til å stå lenger i arbeidslivet. Det er ikke viljen til å arbeide det skorter på for flertallet av norske arbeidstakere. Arbeidslivsundersøkelser viser tvert imot at norske arbeidstakere gir uttrykk for stor arbeidsglede og -stolthet.

Slitasje og helseproblemer er viktigste årsak til at arbeidstakere går ut av arbeidslivet før oppnådd pensjonsalder. I mediebransjen har svært mange av dem som har gått av med AFP gjort dette som ledd i nedbemanningsprosesser med sluttpakker og gavpensjoner. Eldre arbeidstakere presses ut av arbeidslivet av arbeidsgivere som ønsker å slanke bedriften, eller erstatte dem med yngre og billigere arbeidskraft.

NJ etterlyser *irsitammenter* til å få arbeidsgivere til å beholde eldre arbeidstakere.

Komplisert system

Departementet foreslår at dagens opptjeningsmodell med en opptjeningsprosent per år, skal erstattes av en "pensjonsbeholdning" som tjenes opp med 18,1 % av pensjonsgivende inntekt opp til 7,1 G hvert år. I tillegg skal beholdningen justeres med en såkalt *arveavgift* som legges til beholdningen. Denne avhenger av hvor mange som dør før oppnådd pensjonsalder. Hvis dødeligheten blir lavere enn anslått vil spareprosenten bli for lav, og pensjonen lavere enn forutsatt. Med en fastlåst spareprosent vil mer risiko skyves over på arbeidstakerne. Når vi i tillegg ser at stadig flere arbeidstakere omfattes av nye innskuddspensjoner, der også risikoen flyttes fra arbeidsgiver til arbeidstaker innebærer dette at framtidige pensjonister får en svært uforutsigbar pensjonsutbetaling.

Tidligpensjon

Det har også vært en målsetting med reformen å gi muligheter for en mer fleksibel pensjonsalder. Dette støtter NJ. Vi mener imidlertid at den ordningen det legges opp til gir en så dårlig pensjonsutbetaling at denne muligheten blir illusorisk uten en god AFP.

Igjen er det de langtidsutdannede som blir taperne, fordi de vil ha for få års opptjening til å få en pensjon å leve av før de er lang oppe i 70-årene.

Regulering

NJ beklager at pensjonistenes kår svekkes ytterligere gjennom Stortingets vedtak om at pensjoner under utbetaling ikke lenger skal reguleres i samsvar med lønnsutviklingen, men et gjennomsnitt av lønns- og prisutviklingen. Dette er også en kompliserende faktor. NJ mener at den løsningen departementet foreslår, at inntekstpensjonen skal reguleres med lønnsveksten, fratrukket en fast faktor på 0,75 er en enkel og praktikabel ordning.

Innfasing

Departementet drøfter i notatet ulike tidshorisonter for innføring av ny pensjonsordning. Alt fra en overgang fra ett år til et annet, til pensjonskommisjonens forslag om 15 års innføringstid. Overgangsordninger er alltid kompliserte, og NJ mener at forslaget om å innføre ny pensjon over en tiårsperiode virker hensiktsmessig. NJ mener også at garantiregelen for å sikre at ingen taper pensjonsrettigheter som er tjent opp før 2010 er en viktig forutsetning.

Tjenestepensjoner

Hvordan forholdet mellom ny folketrygd og tjenestepensjoner vil slå ut er foreløpig et uavklart spørsmål. Det er svært kort tid igjen til 2010, og både partene i arbeidslivet og selskapene som tilbyr tjenestepensjoner vil få problemer med å behandle dette spørsmålet på så kort tid.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Hensikten med pensjonsreformen er å redusere utgiftene til pensjon. NJ mener at det blir for ensidig å søke å nå dette målet utelukkende gjennom større usikkerhet for framtidens pensjonister. NJ etterlyser en arbeidslivspolitik som gjør det lettere både for eldre arbeidstakere og arbeidstakere med redusert arbeidsevne å stå i arbeid.

Norsk Journalistlag synes det er problematisk at så store reformer som det her er snakk om, skal innføres på så kort tid. Det nye pensjonssystemet er beregningsmessig meget komplisert. De ti årene med overgangsordninger kompliserer det ytterligere.

NJ vil uttrykke bekymring over om det nyetablerte NAV, vil være i stand til å håndtere denne omleggingen.

Med vennlig hilsen
Norsk Journalistlag

Elin Floberghagen
leder

Bente Sabel
faglig sekretær